



Development of a VET curricula for Personal Assistant professional profile
based on the European Framework of Qualifications

AB-Asistan: Avrupa
Yeterlilikler Çerçevesine
Dayalı Kişisel Asistan
Profesyonel Profili İçin
Mesleki Eğitim Müfredatının
Geliştirilmesi

2016-1-ES01-KA202-025296

MODÜL 1 - İŞLEVSEL ÇEŞİTLİLİK/ ENGELLİLİK



Avrupa Komisyonu bu yayının
üretimi için verdiği destek yazarların
görüşlerini yansıtan içeriğin bir
onayını teşkil etmez ve Komisyon
burada yer alan bilgilerin herhangi
bir şekilde kullanılmasından sorumlu
tutulamaz.



Erasmus+

İÇİNDEKİLER

1. MODÜL TANIMI	3
2. GİRİŞ	5
3. İŞLEVSEL ÇEŞİTLİLİK	6
3.1. İşlevsel Çeşitlilik Nedir?	6
3.2. Terimlerin Kısa Tarihi - Handikaptan İşlevsel Çeşitliliğe	7
4. ENGELLİLİK NEDİR ?	9
4.1. Engelliliğin Tanımı	9
4.2. Engellilik Modelleri	10
4.2.1. Tıbbi Model	10
4.2.2. Sosyal Model	11
4.2.3. Tıbbi Model mi Sosyal Model mi	12
4.2.4. Çeşitlilik Modeli	14
5. ENGELLİ KİŞİLERİN HAKLARININ DÜZENLENMESİNE YÖNELİK YASAL ÇERÇEVE	14
5.1. Birleşmiş Milletler - Engelli Hakları Sözleşmesi	14
5.2. Engellilikle İlgili Avrupa Politikası	14
6. REFERANSLAR	16

1. MODÜL TANIMI

MODÜLÜN ADI	İşlevsel Çeşitlilik / Engellilik
ANAHTAR KELİMELELER	İşlevsel çeşitlilik, kişisel asistan, özel ihtiyaçlar, engellilik, bozukluk, handikap, fiziksel engellilik, görme engelliliği, duyma engelliliği.
HEDEF GRUP	Bölümün hedef kitlesi, engelli bir kişiye kişisel asistan olmak için bilgi almak isteyen insanlar
SEVİYE	Başlangıç
KARİYER FIRSATLARI	Engelli insanlara kişisel asistan olmak isteyen bağımsız kişiler
MODÜLÜN HEDEFİ	<ul style="list-style-type: none"> Bu bölüm, katılımcılara kişisel bir asistan olarak nasıl başarılı bir şekilde başlayacakları ve kullanabilecekleri konusunda pratik, kapsamlı bilgi, kaynaklar ve ağ oluşturma fırsatları sunar. Katılımcı "BM Engelli Hakları Sözleşmesi" ve ICF - "Uluslararası İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlık Sınıflaması" (Dünya Sağlık Örgütü'nden) temel ilkelerini öğrenecek.
ÖĞRENME ÇIKTILARI	Bölümün başarılı bir şekilde tamamlanmasından sonra, katılımcı, işlevsel çeşitlilik, işlevsizlik ne anlama gelir, hangi engel türleri vardır, sosyal ve tıbbi model nedir vb. bilgileri öğrenecektir.
ÖNKOŞUL BECERİLER:	Temel BİT (Bilgi ve İletişim Teknolojileri) kullanımı
ÖNKOŞUL DERSİ:	yok

KILAVUZLU/REHBERLİ ÖĞRENİM SAATLERİ:	5 saat
YETERLİLİK	Engellilikle ilgili yeni bir paradigma olan fonksiyonel çeşitlilik hakkında bilgi edinme
DEĞERLENDİRME	Değerlendirme, öğrencilerin bilgi ve anlayışlarını öğrenme çıktıları yoluyla test edecek çoktan seçmeli bir test ve geliştirilecek bir soru-cevap egzersizinden oluşacaktır.
KATEGORİ	Maliyet (maliyet optimizasyonu) Zaman (verimli zaman yönetimi) Hizmet kalitesi Yönetim kalitesi
EK MATERYAL	Yok

2. GİRİŞ

Değerli Katılımcı

Bu Modüle Hoş Geldiniz! Bu bölüm, işlevsel çeşitlilik taşıyan kişilere kişisel asistan olmak isteyenler için hazırlanmıştır. Bu bölümde engelliliğe ilişkin yeni bir terim olan işlevsel çeşitlilik hakkında bilgi edineceksiniz.

Modül, engellilikle ilgili yeni terimleri anlamak için teorik ve kültürel ilkeleri- işlevsel çeşitlilik: terminoloji, uygulama içerir. Engellilik ve engelli modellerinin (tıbbi ve sosyal) ne olduğunu ve engelli haklarını öğreneceksiniz. "BM Engelli Hakları Sözleşmesi"nin ve "(Dünya Sağlık Örgütü) Uluslararası İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlık Sınıflaması'nın" temel ilkelerini öğreneceksiniz.

Diğer bölümlerde öğreneceğiniz hakkında:

- Bağımsız yaşam felsefesi
- Kişisel asistan nedir?
- Engelli kişilerle iletişim becerileri
- Özerklik nedir, engelli kişinin bireysel özerkliğini geliştirmeye nasıl yönlendirileceği ve kendi kendine pozitif bir imaj oluşturmayı nasıl sağlayacakları
- Çalışma planını yönetmek
- Engelli kişilere beslenme, ilk yardım ve birinci basamak sağlık hizmeti nasıl sağlanır
- Yardımcı teknolojilerin kullanımı

Bu bölümlerden sonra profesyonel bir kişisel asistan olarak çalışmaya hazır olun!

Sevgilerimizle,

AB-Asistan Proje Ekibi

3. İŞLEVSEL ÇEŞİTLİLİK

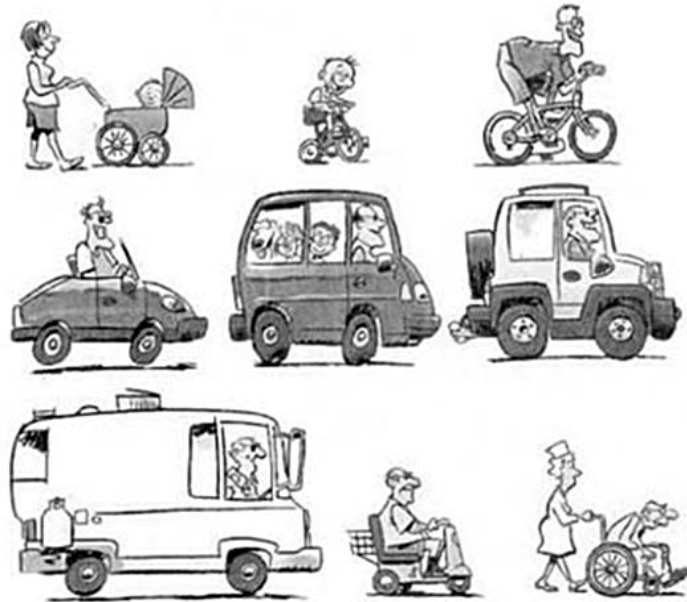
3.1. İşlevsel Çeşitlilik Nedir?

2005'te Arjantin'de, Romañach ve Lobato tarafından başlatılan *İşlevsel Çeşitlilik*, engellilik veya bozukluk konusundaki yanlış imajı değiştirmek isteyen bir terimdir: "Biz, işlevsel çeşitliliğe sahip kadınlar ve erkekler, nüfusun çoğundan, biyofiziksel açıdan farklıyız. Farklı özelliklere sahip olması nedeniyle ve toplum tarafından oluşturulan şartlar göz önüne alındığında, aynı görevleri veya işlevleri, farklı bir şekilde, bazen üçüncü taraflarca yapmak zorunda kalıyoruz.... Bu nedenle 'işlevsel çeşitlilik' terimi, bir insanın toplumun çoğundan farklı veya çeşitli bir şekilde işlemesi gerçekliğini ifade eder".

Her insanın belirli ve farklı bir şekilde işleyiş şekli vardır; tüm çeşitlilikler farklılıklar aracılığıyla ifade edilir. Olası tüm farklı işlevler ile tanımlanan işlevsel çeşitlilik, insan vücudunun doğal bir özelliğidir.

"Feleğin Çemberi" adlı aşağıdaki karikatür, hayatta uğraşmak zorunda kaldığımız durumları ve yaşam döngülerini yaşam boyunca değişen işlevsellik çeşitliliğini çok iyi göstermektedir.

Las ruedas de la vida...



Yani, *işlevsel çeşitlilik*, engelli olan ve olmayan kişiler arasındaki "bariyerleri" ortadan kaldırmaya çalışan bir düşünce biçimidir. Engelli veya ayrımcılığa uğramış kişilerin özelliklerini tanımlayan aşağılayıcı terimlere alternatif olarak kullanılır. Son yıllarda, işlevsel çeşitlilik terimi, Latin Amerika ve İspanya'da çokça kullanılmakta ve desteklenmektedir. Avrupa'nın diğer bölgelerinde, hamile kadınlardan çeşitli türden engelli kişilere kadar geniş bir kullanım alanı olan "özel ihtiyacı olan" terimi kullanılmaya başlandı. Fakat kullanılan yeni terimlere (işlevsel çeşitlilik veya özel ihtiyaç) rağmen -her yeni terim gibi- yaygınlaşabilmesi için zamana ihtiyaç vardır.

3.2. Terimlerin Kısa Tarihi - Handikaptan İşlevsel Çeşitliliğe

Unutulmamalıdır ki, Avrupa'da, her altı kişiden birinde hafiften şiddetliye kadar engellilik durumu vardır. Çevresel ve tutumsal engeller yüzünden yaklaşık 80 milyon kişinin topluma ve ekonomiye tam katılımı engellenmektedir. Engelliler için kısmen istihdama erişimin sınırlı olması nedeniyle yoksulluk oranı ortalamaya göre %70 daha yüksektir. 75 yaşın üzerindeki insanların üçte birinin, bir dereceye kadar kendilerini kısıtlayan engelleri vardır.

Son on yılda, bazı engelli türleri için Bağımsız Yaşamı teşvik eden girişimler olmuştur. Tüm bu girişimler iki temel fikre dayanmaktadır: insan onuru, insan haklarını genelleme ve tanımlama. İnsan onuru fikri genellikle kişinin sosyal rolü ile ilgilidir. İnsan hakları teoride iyi olsa bile, pratikte evrensel olduğunu söyleyemeyiz.

Daha önce söylediğimiz *işlevsel çeşitlilik*, engelli kişilerin özelliklerini tanımlayan aşağılayıcı terimlere alternatif olarak kullanılır. Yani, işlevsel çeşitlilik, normal insanların engelli kişilere verdiği etiketleri, "özürlü", "anormal", "kusurlu", "gelişmemiş" gibi etiketlerin yerini alacaktır. Fonksiyonel çeşitlilik, bugüne kadar "engellilik", "kötürüm", "engelliler" ve "özel ihtiyaçları olan insanlar" kavramlarını yeniden tanımlayacaktır ve bu yeni terime daha geniş bir kullanım alanı verecektir.

Bu sadece bir sözcük ve bir insanı "sözel tanımlama" meselesi değil, "normallik" fikrinin altındaki kavramlar meselesidir. Yaşamın ve / veya geçici olabilecek kişisel zorlukların tümü göz önünde bulundurulduğunda, "normallik" kavramını, zaman içinde sabit ve sürekli değişmeyen kişisel nitelik olarak değil, nüfusta dikkate alınan ortalama bir düzey olarak yeniden tanımlamalıyız

Fonksiyonel çeşitliliğin temel fikri yaşamları boyunca her insanın destek gerektirebilecek geniş bir işlevsellik yelpazesine sahip olmasıdır: bebek doğduğunda ailesinin yardımına ihtiyacı vardır; yaşlandığında kendisine bakacak uzman bir kişiye veya hemşireye ihtiyacı vardır.

Ya da Agustina Palacios ve Javier Romañach'ın kitaplarında verdikleri başka bir örnek - miyoplu bir kişinin işlevsel bir çeşitliliği vardır, çünkü iyi göremiyordur ve bu eksikliği gidermek için gözlüğe ihtiyacı vardır.



"Özürlü", "sakat", "yatalak", "tekerlekli sandalye bağlı", "tekerlekli sandalyede hareketsiz", "tekerlekli sandalyeye bağımlı", "cüce", "yerden bitme", "ucube", "kötürüm", "beyinsiz", "aptal", "moron", "geri zekalı", "dilsiz" gibi kelimeleri kullanmaktan kaçınmanız önerilir.

Bir dili konuşmak zor değildir. Ne söylemeniz gerektiğini ve nedenini anlamanıza yardımcı olacak bazı basit kurallar vardır. Engelli kişileri sınıflandırmak için "işlevsel çeşitlilik sahibi kişi" veya "özel ihtiyaç sahibi kişi" veya "engelli kişi" terimleri kullanılmalıdır.

4. ENGELLİLİK NEDİR?

4.1. Engelliliğin Tanımı

Uluslararası Engelliler Birliği, engellilik tanımını kabul etmemesine karşın, Uluslararası Sınıflandırma ve İşleyiş engelliliğin en iyi tanımını "Engelli bir kişi ile karşı karşıya kalabileceği çevresel ve tutumsal engeller arasındaki etkileşimin sonucu" olarak sayar.

Dünya Sağlık Örgütü(2016) aşağıdaki sakatlık tanımını önermektedir: "Engellilik, engelleri, faaliyet sınırlamalarını ve katılım kısıtlamalarını kapsayan çatı terimdir. Bozukluk, vücut fonksiyonlarında veya yapısında bir sorundur. Katılım kısıtlaması bir bireyin hayata katılmasında yaşanan bir sorunken, faaliyet sınırlaması, bir görevin veya eylemin yürütülmesinde bir bireyin karşılaştığı zorluktur. Engellilik sadece bir sağlık sorunu değildir. Bu, bir kişinin bedeninin özellikleri ile yaşadığı toplumun özellikleri arasındaki etkileşimi yansıtan karmaşık bir fenomendir".

Avrupa Birliği düzeyinde engellilik, tüm toplum için bir sorun olarak görülür. Yaşamın her alanında, bu kişileri sosyal yaşamın temel seviyelerine dahil etmek ve korumak için sürekli eğitim ve uyarılma ile ilgilidir (Avrupa Konseyi Engellilik Stratejisi 2017-2023).

Günümüzde "engellilik" terimi, engelli insanlara bütün toplumun örgütlenmesiyle oluşan dezavantajı veya bir faaliyet kısıtlamasını tanımlamak böylece onları diğerlerinin katıldığı mevcut sosyal faaliyetlerden dışlamak için kullanılmaktadır.

Bu nedenle engellilik, sosyal baskının ayrı bir biçimi olarak düşünülebilir ve öğrenme, istihdam, yaşam, ulaşım veya boş zaman açısından engellilerin eşit fırsatlardan yararlanamayan tutumlu, çevresel ve örgütsel engeller üzerine odaklanır.

Şu anda, yeni uluslararası eğilimler özür lülüğün bir kişinin öz niteliği değil, çevreden kişiye öz nitelik olduğunu vurgulamak için (toplumsal nedenlerden ötürü) "engelli" yerine "özür lü kişi" terimini kullanmak üzerinedir. Uyarlanmamış bir ortam, karşılaştığı mimari engeller yüzünden bir kişiyi engelli kılar. Böyle bir durumda, engelli kişiler değil sadece toplum değişmelidir.

4.2. Engellilik Modelleri

Üç engellilik modeli vardır: **tıbbi model, sosyal model and çeşitlilik modeli.**

4.2.1. Tıbbi Model

Tıbbi modelde engellilik doğrudan hastalıktan, travmadan veya uzmanlar tarafından bireysel muamele ve tıbbi bakım gerektiren diğer durumlardan kaynaklanan bireysel bir sorun olarak anlaşılır ve uzmanlar tarafından bireysel muamele sağlanır. Engellilik yönetimi, kişinin davranışını iyileştirmeyi, adapte etmeyi veya değiştirmeyi amaçlar. Tıbbi bakım, bu bakımdan ana konu haline gelmiştir ve siyasi düzeyde amaç tıbbi bakım politikasını değiştirmek ya da reforme etmektir. Bu nedenle, bu model engelli kişilerin bağımlı olduğu tedaviyi veya bakımı gerektirdiği fikrini desteklemektedir ve bu yolla sistematik sosyal dışlanmaların haklılığını ortaya koymaktadır.

Tıbbi model bazen "kişisel trajedi modeli" olarak bilinir; çünkü engelli kişilerin kendileri hakkında düşünme biçimini etkiler. Bazı engelli insanlar, bu kategorideki kişilerin tüm sorunlarının, vücutlarının "normal" olmadığı gerçeğinden kaynaklanan olumsuz fikrine inanmaya başlar. Engelli insanlar, aynı zamanda, zayıflıklarının yaşadıkları topluma katılmalarını otomatik olarak engellediğine inanabilirler. Bu tür otoflagasyon (kendini kırbaçlama) ve manevi baskı, engelli kişilerin içinde yaşadıkları toplumda maruz kaldıkları dışlamayla yüz yüze gelmelerini daha az olanaklı kılabılır.

Bu sınırlı algıya dayalı tipik tanımlar Dünya Sağlık Örgütü ("Uluslararası Bozukluk, Engellilik ve Handikapların Sınıflaması - Engelliliğin sonuçlarıyla ilgili sınıflandırma el kitabı ", 1980, 1993 yeni baskı, Cenevre) tarafından aşağıda verilen terimler olarak sunulur:

Bozukluk: Bir yapının veya fonksiyonun psikolojik, fizyolojik veya anatomik doğasında herhangi bir kayıp veya anormal işlevi, prensip olarak organlar açısından bozuklukları ifade eder.

Engellilik: Bir insanın normal olarak düşünüldüğü bir şekilde veya herhangi bir faaliyette bulunmasına izin vermeyen bir bozukluktan kaynaklanan kısıtlama veya eksikliği, yani engelli kişi açısından rahatsızlığı ifade eder.

Handikap: Bir kişinin yaşına, cinsiyetine, sosyal ve kültürel faktörlere göre normal kabul edilen bir rolü yeri getirmesini engelleyen bozukluğun veya engelin bir sonucu olarak yaşadığı dezavantajdır, yani bireyin çevresine adaptasyonu ile etkileşimini yansıtır.

Tıbbi model, engelliliğin toplumsal inşasında ve eşitliği belirlemede aşağıda belirtilen hiyerarşiyi yaratmıştır:

- Engelli kişilerin daha değersiz olduğunu düşünecek şekilde etiketleme
- Mesleki uygulama ve standartları içeren tedavi ve bakımın geliştirilmesi, toplumsal değersizlik etiketine dayanan mevzuat ve menfaatler
- Baba tarafından özgürlüklerin ve özerkliğin inkar edilmesi

Model, engelli kişilerin yüzleştikleri sorunları, kendi özel kusurlarının doğrudan sonuçları olarak varsayar. Tıbbi model, engellilere "kurnaz" insanların "daha iyi" veya "üstün" olduklarını takdir etme eğiliminde olan bir ikiliği tasarlar. Bu yüzden, fiziksel sağlık durumlarını iyileştirme olasılığı olmadığında, bozulma etkileşime girmeye çalıştıkları toplum arasındaki ilişkide değişmez bir faktör olarak görülmelidir. Böylece, ikincisinin imajı merhamet, kaygı ve sadaka ile özdeşleşmiştir.

4.2.2. Sosyal Model

Bu model, engelli insanlar tarafından oluşturulmuştur. Öncelikle toplumun ihtiyaçlarına cevap vermenin yanı sıra, onları sosyal açıdan izole ve baskı altında hissettiren sağlık ve sosyal sigorta sistemindeki tecrübelerinin bir sonucudur. Bu modelin kapsayıcı bir yaklaşımı vardır. Engellilerin engelli olmayanlarla eşit şartlarda yer almasına odaklanmaktadır.

Engelliliğin sosyal modeli, engelliliği bireyin niteliği olarak değil sosyal çevre tarafından yaratılan koşulların karmaşıklığı olarak dikkate alır.

Böylece engellilik, engelli insanların ihtiyaçlarının genellikle az karşılandığı ya da hiç karşılanmadığı bir toplumda istikrarsız bir ilişki olarak anlaşılmaktadır. Hayatlarındaki destek sistemleri üzerinde kontrol yetersizliğinin yanı sıra şansları reddetmek, seçimlerini ve kendi kaderini tayin etmeyi kısıtlamak medikal modelin geleneksel egemenliğini sağlayan temel varsayımlar hakkında şüphe uyandırmaya itti.

Fiziksel, örgütsel ve tutum engellerinin varlığı nedeniyle yaşadıkları toplum olaylarına katılmaktan alıkonulmaları nedeniyle engelliler engelli olmaktadır. Bu engeller; bilgiye, eğitime, istihdama, toplu taşımaya, konut ve sosyal hayata erişim elde etmekten alıkoymaktadır.

Bununla birlikte, yakın tarihli gelişmeler sosyal içermeyi desteklemektedir. Ayrımcılığa karşı yasama, eşit fırsat politikaları ve olumlu eylem programları ortaya çıktı, çünkü artık engelsiz insanların erişiminin olduğu ve doğal olduğunu düşündükleri geniş bir toplumsal faaliyet yelpazesinde yer alma teşebbüslerinin engellendiği veya kısıtlandığı kabul edildi.

Bu sorunun yönetimi, toplumsal eylem gerektirir ve engelli kişilerin toplumsal yaşamın her alanına katılımı için gerekli olan çevresel değişikliklerin üretilmesi tüm toplumun sorumluluğundadır. Engellilik yönetimi, bu nedenle - siyasi açıdan - insan hakları meselesi haline gelen toplumsal değişimi içeren tutum ve ideoloji problemidir. Bu model için engellilik politik bir konudur.

Bu model, engellilerin gündelik hayatta karşılaştığı engelleri belirtir. Örneğin, tekerlekli sandalye kullanıcısı merdivenlerden tırmanamıyorsa o yere bir erişim rampası veya asansör takılmalıdır. Görme engelli bir kişi normal alfabe ile yazılmış bilgileri okuyamazsa çözüm, bu bilgileri ses veya Braille alfabesi gibi alternatif bir biçimde sunmaktır. Makul ve tatmin edici değişiklikler yaparak engeller aşılabılır ve bu engelli kişilerin yaşamlarını olumlu yönde etkileyebilir.

Sosyal Model Eleştirileri:

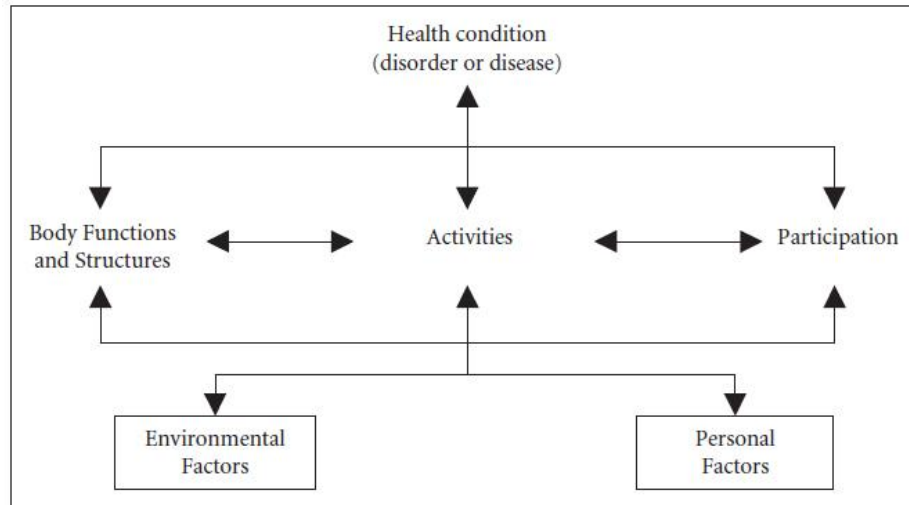
- Engelli insanlara karşı toplumun zulüm duygusundan (tıbbi model olarak tanımlanan) kaynaklanan seviye
- Cinsiyet, cinsel yönelim, ırk, kültür ve diğer azınlıklarla engelli insanlar arasındaki farkları göz ardı etmesi
- İş ve bağımsızlığa dayalı kapitalist bir toplumun değerlerini benimsemesi
- Bir kişinin kendisini engelli olarak tanımlayıp tanımlamadığı algısı

4.2.3. Tıbbi Model Mi? Sosyal Model Mi?

Tıbbi Model	Sosyal Model
Engellilik kişisel bir trajedidir.	Engellilik sosyal bir baskı deneyimidir.
Engellilik kişisel bir problemdir.	Engellilik sosyal bir problemdir.
'Tedavi' ilaçla olur.	Engelli insanların faydalandığı destek grupları ve sistemler vardır.
Profesyonel egemenlik vardır.	Kişisel ve müşterek sorumluluk vardır.

Uzmanlık nitelikli personel tarafından yapılır.	Uzmanlık engelli kişilerin deneyimleridir.
Engelli insanların uyum sağlamaları gerekir.	Engelli kişilere imkan sağlamak gerekir.
'Engellilik' kişisel kimliğe sahiptir.	Engelli kişiler kolektif kimliğe sahiptir.
Engellilerin yardıma ihtiyacı vardır.	Engellilerin hakka ihtiyacı vardır.
Uzmanların kontrolü vardır.	Engelli insanlar kendi kararlarını vermelidir.
Bireysel uyarlamalar	Sosyal değişimler

2007'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından gerçekleştirilen Uluslararası İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlık Sınıflaması (UİYSS) bu iki karşıt modelin entegrasyonuna dayanmaktadır. Bunun farklı bakış açılarını bütünleştirdiğini göstermek için "biyopsikososyal" model kullanılır. Bu nedenle, tutarlı bir bakış açısı sağlamak için UİYSS, sağlığı tüm yönlerinden biyolojik, bireysel ve sosyal açıdan sentezlemeye çalışmaktadır.



Belli bir alanda bir kişinin işlevinin sağlık durumu ve ilgili faktörler arasındaki etkileşimi ile karmaşık bir ilişkisi olduğu görülmektedir (e.g.: çevresel faktörler ve kişisel faktörler).

4.2.4. Çeşitlilik Modeli

Bu model, insan haklarına dayalı bir vizyona dayanmaktadır ve biyoetik alanındaki araştırmaları engelli insanların haysiyetini elde etmenin temel bir aracı olarak görmektedir. Bu sosyal modelin bir evrimi olarak sunulmuştur. İnsanların kapasitesi ve topluma katkıda bulunma imkânını temel alan ilkelere dayanır. Yeni temel prensipleri ise insan onuru ve bireylerin çeşitliliğidir.

Çeşitlilik modeli, insan çeşitliliği gerçeğinin kabul edilmesine dayanır ve kapasite / engellilik ikileminin üstesinden gelmeye çalışır. Herhangi bir engelliliği olan bir kişinin özünde bulunan onurunun garanti altına alınması da önerilmektedir.

5. ENGELLİ HAKLARININ DÜZENLENMESİNE YÖNELİK YASAL ÇERÇEVE

5.1. Birleşmiş Milletler – Engelli Hakları Sözleşme (BM-EHS)

2006'da kabul edilen ve 2008'de yürürlüğe giren bu Sözleşme, engellilere yönelik tutum ve yaklaşımları değiştirmek için BM tarafından yıllarca gerçekleştirilen çalışmalara dayanmaktadır. BM, engelli kişilerin imajını, tıbbi tedavi ve sosyal koruma gerektiren, hayır yapılacak bir 'nesne'den haklarını bilen, karar alabilen ve toplumun aktif bir üyesi olan 'özne'ye değiştirmek istemektedir. Sözleşme, engelli kişilerin sınıflandırılmasını kabul eder ve engeli ne olursa olsun tüm bireylerin insan hak ve özgürlüklerine sahip olması gerektiğini teyit eder. Engelli kişilerin dahil edilme, eşitlik ve ayrımcılık yapılmaması temelinde sivil, kültürel, ekonomik, politik ve sosyal hakları için koruma sağlar. Hakların nasıl uygulandığını açıklar ve engelli insanlar için uyarlamalar yapılması gereken alanları tanımlar. Sözleşme farklı dillerde mevcuttur: İngilizce, İspanyolca, Fransızca, Rusça, Romence, Türkçe vb.

5.2. Engellilikle İlgili Avrupa Politikası

Avrupa Birliği Politikası, engellilerin topluma aktif ve tam katılımını teşvik eder. AB, engelliliğin bir hak meselesi olduğunu ve bir takdir yetkisi olmadığını düşünmektedir ve çevre engeller kaldırılarak herkese uyarlanmalıdır. AB tarafından engellilik konusunda geliştirilen tüm belgeler BM-EHS (Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi)'nin temelini oluşturmaktadır. Avrupa Komisyonu üye ülkelerdeki temel araçlara ve BM-EHS'nin uygulanmasına genel bir bakış sağlayan DOTCOM (<http://www.disability-europe.net/dotcom>) adlı çevrimiçi bir aracı yöneten Avrupa Engellilik Uzmanları Akademik Ağını (AEUAA) desteklemektedir.

Yasal Dayanaklar

Avrupa Komisyonu faaliyetlerinin hukuki dayanakları, Avrupa Konseyi'nin "cinsiyet, etnik veya ırksal köken, dini inanç, yaş ve cinsel yönelime dayalı ayrımcılıkla mücadele" etmeye izin veren Avrupa Antlaşması'nın 13. maddesiyle sağlanan yasal dayanaklardır "(Goelen 2005). Mevzuat, Temel Haklar Bildirgesi gibi çeşitli biçimlerde ifade edilmiştir, örneğin Komisyon'un tebliği "Engelli insanlar için Avrupa'nın engellerinin ortadan kaldırılmasına doğru" (2000) ve "Avrupa Engellilik Stratejisi 2010-2020: Engelsiz Avrupa için Yenilenen Taahhüt" (2010)tür. 2016 yılına kadar Stratejinin Uygulanmasına ilişkin bir İlerleme Raporu Şubat 2017'de yayınlanmıştır ve bu strateji, başarıların ve bu stratejinin hedeflerinin devam etmesini onaylamaktadır.

Avrupa Engellilik Stratejisi 2010-2020: Engelsiz Bir Avrupa İçin Yenilenmiş Bir Taahhüt

Bu Avrupa Stratejisinde, 8 öncelikli alan bulunmaktadır:

- *Erişilebilirlik*: Engelliler için malları ve hizmetleri erişilebilir hale getirmek ve yardımcı cihazların pazarını teşvik etmek
- *Katılım*: Engelliler, AB vatandaşlığının tüm avantajlarından yararlanmaktadır; toplumsal hayata ve boş zamanlara eşit katılım için engelleri kaldırmak; topluluk temelli kaliteli hizmet sunumunu teşvik etmek
- *Eşitlik*: Engelli ayrımcılığına karşı mücadele etmek ve eşit fırsatları teşvik etmek
- *İstihdam*: Engelli insanlar için işgücü piyasasını açmak
- *Eğitim ve Öğretim*: Engelli insanların genel eğitim ve öğrenim sistemlerine hayat boyu erişmelerini engelleyen yasal ve organizasyonel engelleri kaldırmak; Kapsamlı eğitim ve kişiselleştirilmiş öğrenim için zamanında destek sağlamak ve özel ihtiyaçları erken belirlemek; her kademede çalışan eğitim personeline yeterli mesleki eğitim ve desteği sağlamak ve katılım oranları ve sonuçları hakkında raporlar geliştirmek. AB birçok eğitim girişimi başlatmıştır. Bunlardan biri Avrupa Özel Eğitimi Geliştirme Ajansı'dır.
- *Sosyal koruma*: İyi yaşam koşullarını, yoksullukla savaş ve sosyal dışlanmayı teşvik etmek
- *Sağlık*: Sağlık hizmetlerine ve ilgili tesislere eşit erişimi teşvik etmek
- *Dış eylemler*: Engellilerin AB ve uluslararası programlardaki haklarını teşvik etmek

6. REFERANSLAR

- Agustina Palacios and Javier Romañach. El modelo de la diversidad. La Bioética y los Derechos Humanos como herramientas para alcanzar la plena dignidad en la diversidad funcional, Ediciones Diversitas AIES, Madrid, 2006
- Philip Patston. Constructive Functional Diversity: A new paradigm beyond disability and impairment, Diversityworks Group and Trust, New Zealand, 2007
- World Health Organization (WHO). International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps, Geneva, WHO, 1993
- World Health Organization (WHO). International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF), Geneva, WHO, 2001
- World Health Organization (WHO). International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF), Geneva, WHO, 2007
- World Health Organization (WHO). Disabilities, 2016
- *Disability Strategy 2017-2023* (Council of Europe 2017)
- <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>
- <http://www.who.int/classifications/icf/en/>
- <https://www.un.org/development/desa/disabilities/>
- http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Disability_statistics
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1137>
- <https://www.european-agency.org/>
- <http://www.disabledpeoplesinternational.org/>

- <http://technopolis.blogspot.ro/2011/12/from-disability-to-functional-diversity.html>